

Bogastvo slovenske kulturne in verske dediščine

Edinokrat v letu se oglasi pritrkovanje zvonov po sončnem zatonu na božično vigilijo za polnočnico. Vse večje praznike v cerkvenem letu je namreč nekoč in danes podčrtalo slovesno pritrkovanje zvonov, samo enkrat v letu pa so se podali pritrkovalci na zvonik v temi. Tako tudi letos po mnogih vaseh na Tržaškem. Slovenci imamo do zvonov in pritrkovanja - to je ritmično zvonjenje, ko se posamezni zvonovi pretakajo v strogo določenih zaporedjih ali melodijah - prav poseben odnos. Igranje na zvonove je razširjeno po celi Evropi, slovensko pritrkovanje pa je edinstveno v tem, da vsak pritrkovalci igra na en sam zvon in da se melodije rojevajo z neposrednim udarcem kemblja ob rob zvona. Po drugih deželah zvonove vrtijo za tristošestdeset stopinj, igrajo s pomočjo različnih mehanizmov ali enostavno zvonijo z vrvmi.

Dalekovidna in potrebna odločitev ZCPZ-Trst

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta si po svojih temeljnih smernicah postavlja za smoter svojega delovanja spodbujanje petja, tako cerkvenega kot posvetnega in vsega, kar pomaga ohranjati našo kulturno dediščino in slovenstvo na Tržaškem, poleg tega pa stremi po oživiljanju duhovne občutljivosti med našimi ljudmi. Med dragoceni oblikami slovenske nesnovne kulturne dediščine je tudi pritrkovanje, ali »tnkljanje«, kot pravimo na Krasu, »kmpnjanje« pa v Bregu. Gre za ljudsko glasbeno in versko tradicijo, ki je bila do druge svetovne vojne razširjena po vseh naših vaseh, po vojni pa so pritrkovalske skupine druga za drugo počasi prenehale z delovanjem, tako da se je ta lepa navada živa ohranila le v redkih župnijah. Zdelo se nam je, in še smo tega mnenja, da gre za težko osiromašenje naše kulturne dediščine in zato smo pri ZCPZ v svetem letu 2000 sredi junija skušali to starodavno navado oživiti s tem, da smo na Kontovelu priredili prvo srečanje pritrkovalcev pod skupnim naslovom Pojo, pojo zvonovi. Ta zamisel se je pokazala za zelo dalekovidno in potrebno, saj smo od takrat dalje to srečanje priredili vsako leto, nanj pa smo poleg domačih vabili tudi druge skupine, zlasti iz Vipavske doline. Letno srečanje pritrkovalcev pa od leta 2006 prirajamo na Veliki Šmaren popoldne na Tabru, kjer se leto za letom zbirajo romarji na opasilu ob prazniku Marije Vnebovzete. Jeseni 2003 pa smo uvedli prvi tečaj za pritrkovalce, ki ga je vodil prof. g. Andrej Vovk in je dejansko spodbudil zanimanje za to lepo ljudsko umetnost, saj so se takrat pritrkovalske skupine obnovile v nekaterih vaseh, kjer je ta tradicija že pred leti zamrla, ustanovile pa so se tudi čisto nove skupine mladih navdušencev. Tako se nam zdi dragoceno, da je prav skupina iz Boljunca dala pobudo, da od 13. novembra 2005 s pritrkovanjem z zvonika tržaške stolnice svetega Justa naši pritrkovalci vabijo slovenske vernike k vsakoletni maši hvaležnici, ko se tudi srečamo s tržaškim škofom. Namen Zveze pa je, da bi čim prej organizirala nov tečaj za začetnike in tako spet pozivila to starodavno, dragoceno in pomembno dejavnost tudi v tistih župnijah na Tržaškem, kjer je zamrla.

Marko Tavčar,
predsednik ZCPZ Trst

Da bi se pritrkovanje obudilo v vseh zvonikih...

Pogovor s pritrkovalcem iz Mačkolj Martinom Tulom

Martin Tul

Med najbolj dejavnimi pritrkovalskimi skupinami je na Tržaškem tista iz Mačkolj. Pravzaprav gre za dve skupini, starejšo in mlajšo, ki z zagonom in edinstveno željo po ustvarjalnosti zakoreninjeni v tradiciji iščejo novih poti v sedanosti in vazi s slovenskim in italijanskim prostorom.

Za predstavitev delovanja in ciljev skupine smo vprašali dušo mačkoljanskih pritrkovalcev Martina Tula.

Skupino mačkoljanskih pritrkovalcev sestavljamo glasbeniki starejše in mlajše generacije. Prvo skupino sestavljata Danijel in Vladimir Novak, katerima gre največja zasluga, da je pritrkovanje v naši skupnosti še vedno živa priča kulturnega in verskega izraza naše vasi. Oba sta se pritrkovanja učila od starejših mojstrov po praktičnem izročilu in sicer ob poslušanju in do-

ga še naprej izvajala Bogu v čast, ljudem pa v veselje in klic k službi božji. Mlajšo skupino sestavljamo Niko, Ilario in Martin Tul ter Aljoša Novak. Prvič smo se soočili s pritrkovalsko umetnostjo na tečaju ZCPZ iz Trsta. Pod strokovnim vodstvom prof. Andreja Vovka smo osvojili osnove pritrkovanja, ki jih še vedno izpopolnjujemo na raznih srečanjih in tekmovanjih v zamejskem, vseslovenskem in italijanskem prostoru.

Mlajša generacija mačkoljanskih pritrkovalcev redno sodeluje pri hvaležnici na Sv. Justu ter na srečanjih Pojo, pojo zvonovi. V letu 2007 smo izdali zbirko avtorskih viž za triglasno zvonilo Pesem naših zvonov ter izvedli prvo mednarodno pritrkovalsko srečanje v domačem zvoniku v okviru praznovanja vaškega zavetnika sv. Jerneja. V začetku decembra smo prisostvovali predstavitvi knjige prof. Claudia Montanarija iz Bologne Musicisti di campane, v

jemanju muziciranja v mačkoljanskem zvoniku.

Mlajša skupina se trudi, da bi po najboljših močeh ta izviren mačkoljanski način »kmpnjanja« ohranjala in razvijala ter

kateri je posvetil krajši odlomek tudi našemu načinu pritrkovanja.

Pa vaš odnos do pritrkovanja?

Pritrkovanje je zelo odgovorno in zahtevno opravilo. Ob vsaki priliki pritegne veliko število poslušalcev in jih nago-varja. Dotakne se vernega in nevernega človeka, saj je v svoji polnosti mogočnost nečesa višjega, božjega, človekovi duši prijetelega.

Pritrkovanje je pri nas še vedno zelo lepo sprejeta umetnost, ki s svojo enkratnostjo poživlja največje praznike v cerkvenem letu. Ljudje se večkrat ustavijo in prisluhnejo pritrkovanju. Zato se moramo pritrkovalci primerno pripraviti in osvojiti program, da bo izvajanje na zvoniku brezhibno, prijetno za izvajalca in poslušalca.

Vaše delovanje pa sega tudi izven domačega okolja...

Mlajša pritrkovalska skupina se družijo in aktivno sodeluje s sorodnimi skupinami v Sloveniji in v Italiji. Naj omenim letošnjo udeležbo na vseslovenskem sreča-

nju pritrkovalcev septembra v Šentvidu pri Stični in sodelovanje na srečanju Memorial Don Silvano Pozzar oktobra v Brdih.

Naša želja je, da bi se pritrkovanje obudilo v vseh zvonikih, kjer je nekoč ta

umetnost domovala. Predvsem, da bi najmlajši, s pomočjo starejših, bolj izkušeni pritrkovalci in strokovnjaki, spoznali lepoto mogočnih in občutljivih glasbil - zvonov.

Hvala lepa za pogovor.

Božični dobrodelni večer v spomin na dr. Mirka Špacapana

Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov, PD Podgora, AŠZ Olympia, Krožek Anton Gregorič in stranka Slovenska skupnost so skupno sklenili počastiti spomin na dr. Mirka Špacapana z Božičnim dobrodelnim kulturnim večerom, ki bo v petek, 8. januarja 2010 ob 20.00 uri v župnijski cerkvi sv. Justa v Podgori.

Dve leti sta že minili, od kar nas je zapustil dr. Mirko Špacapan, priznan pediater, prodoren politik, neutrujen zborovodja, športnik in skavt. Danes so sadovi njegovega daljnoročnega dela še živi. Ta živost se, preko ljudi, ki so z njim sodelovali, bojuje, da bi se Mirkovo delo ohranilo in še naprej rojevalo številne sadove.

Na večeru bodo nastopili OPZ Veseljaki iz Doberdoba, MVS Akord, MePZ Podgora in MePZ F.B. Sedej iz Števerjana. Priložnostni govor bo podal časnikar Jurij Paljk. Večer bo vsebinsko obogatila recitacija božičnih motivov in balantičevih pozij iz knjige »Gospod, za Tabo se bom zdaj napotil«, ki jih bosta podala Matija Kralj in Mairim Cheber. Dobrodelni izkupiček bo namenjen neprofitnemu društvu Mirko Špacapan - Amore per sempre / Ljubezben za zmeraj iz Vidma, ki nudi pomoč pri paliativni negi za onkološke bolnike.

Dr. Mirko Špacapan

Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete: 35. tekmovanje Mladi oder

Tudi v letošnjem letu bosta Slovenska prosveta iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice podelili priznanja »Mladi oder« za amatersko gledališko dejavnost. Letos poteka že 35. izvedba tega tekmovanja, ki predstavlja pomembno spodbudo, da se v slovenskih društvih goji amaterska gledališka dejavnost. Ta je vsestransko pomembna tako za človeško rast, kot tudi za gojenje lepega slovenskega jezika ter razvijanja ljudske kulturne dejavnosti. Bodisi v Trstu, kot v Gorici se je že nabralo lepo število prijateljev, katere bodo ocenjevali dve komisiji. Vsaka izmed teh bo določila nagradjenca, kateremu bo podeljeno priznanje. Zskp bo podelila priznanje v četrtek, 4. februarja 2010 v sklopu niza veseloiger ljubiteljskih odrov »Iskrivi smeh na ustih vseh«, ki ga prireja skupaj z Kulturnim centrom Lojze Bratuž. Slovenska prosveta pa bo priznanje podelila ob praznovanju praznika slovenske kulture, v ponedeljek 8. februarja 2010. Slovesnost bo potekala v Peterlinovi dvorani.

Skpd F.B. Sedej: nova izdaja Števerjanskega vestnika

V mesecu decembru je izšla zadnja številka Števerjanskega vestnika v letu 2009, ki tako zaključuje svojo jubilejno 40-letno neprekinjeno izhajanje. Števerjanski vestnik tokrat prinaša novice iz vsestranskega dogajanja v občini Števerjan. Zaobjema pa časovno obdobje med oktobrom in decembrom. Glede na to, da je ta izdaja izšla meseca decembra je tudi primerno božično obogatena, tako z božično mislijo na začetku, kot z božičnimi ter novoletnimi voščili s strani števerjanskega društva ter njegovih odsekov. Redni naročniki bodo gotovo pršli tudi tokrat na svoj račun, za druge pa je na voljo tudi možnost ogleda na društveni spletni strani www.sedej.org.

